

Cauza C-37/23**Rezumatul cererii de decizie preliminară întocmit în temeiul articolului 98 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție****Data depunerii:**

25 ianuarie 2023

Instanța de trimitere:

Corte suprema di cassazione (Italia)

Data deciziei de trimitere:

16 ianuarie 2023

Recurentă:

Agenzia delle Entrate

Intimată:

PR

Obiectul litigiului principal

Facilități – TVA – Seismul din 2009 – Rambursarea taxei în proporție de 60 %

Obiectul și temeiul juridic al trimiterii preliminare

- 1 În ceea ce privește litigiul principal dintre Agenzia delle Entrate și o contribuabilă, instanța de trimitere ridică din oficiu problema compatibilității cu principiul neutralității fiscale a unei reglementări naționale care prevede rambursarea, în proporție de 60 %, a taxei pe valoarea adăugată (TVA) deja plătită în perioada cuprinsă între luna aprilie 2009 și luna decembrie 2010, reglementare instituită în special în legătură cu cutremurul care a avut loc în regiunea Abruzzo la 6 aprilie 2009. Această dispoziție ar conduce la o inegalitate de tratament contrară principiului neutralității fiscale. În plus, acordarea acestei rambursări este contestată deoarece există un ordin de suspendare a ajutoarelor acordate ilegal de Italia în contextul cazurilor de ajutor de stat SA.35083 (2012/NN) - Seismul din Abruzzo.

Întrebarea preliminară

- 2 „Principiile enunțate în Ordonanța Curții din 15 iulie 2015, Agenzia delle Entrate/Nuova Invincibile (C-82/14, nepublicată, EU:C:2015:510) și în Hotărârea din 17 iulie 2008, Comisia/Italia (C-132/06, EU:C:2008:412), se opun unei dispoziții legislative, precum cea care rezultă din articolul 33 alineatul 28 din Legea nr. 183 din 2011, care permite contribuabililor să obțină rambursarea, în proporție de 60%, a cuantumului plătit cu titlu de TVA în perioada aprilie 2009-decembrie 2010, în legătură cu cutremurul care a afectat teritoriul regiunii Abruzzo la 6 aprilie 2009?”

Dispoziții ale dreptului Uniunii invocate

- 3 Articolele 2, 206 și 273 și considerentul (45) al Directivei 2006/112/CE a Consiliului din 28 noiembrie 2006 (A șasea directivă TVA); articolul 108 alineatul (3) TFUE; articolul 11 alineatul (1) din Regulamentul (CE) nr. 659/1999.

Dispozițiile naționale invocate

- 4 Articolul 39 din decreto-legge 31 maggio 2010, n. 78 (Decretul-lege nr. 78 din 31 mai 2010), transformat, cu modificări, în legge 30 luglio 2010, n. 122 (Legea nr. 122 din 30 iulie 2010), prevede că, pentru persoanele fizice care obțin venituri din activități economice sau din activități independente și pentru alte persoane decât persoanele fizice, a căror cifră de afaceri nu depășește 200 000 de euro, plata taxelor și impozitelor, inclusiv a TVA-ului, se suspendă până la 20 decembrie 2010, fără drept la rambursarea sumelor deja plătite.
- 5 Articolul 33 alineatul 28 din legge 12 novembre 2011, n. 183 (Legea nr. 183 din 12 noiembrie 2011) prevede că, pentru a permite redresarea în urma situației de urgență cauzate de seismul care a lovit teritoriul provinciei Abruzzo la 6 aprilie 2009, reluarea colectării în temeiul articolului 39 menționat anterior din Decretul-lege nr. 78 din 31 mai 2010 se face în mod eșalonat (plata în 120 de rate lunare) și că suma datorată pentru fiecare taxă a cărei plată a fost suspendată, excluzând plățile deja efectuate, se reduce la 40 %.
- 6 Prin urmare, ca efect al acestor dispoziții legislative, pentru perioada cuprinsă între 9 aprilie 2009 și 20 decembrie 2010, pentru persoanele care obțineau venituri din activități economice și din activități independente (precum și pentru alte entități, altele decât persoanele fizice, a căror cifră de afaceri nu depășea 200 000 de euro), plata taxelor și impozitelor, inclusiv a TVA-ului, a fost mai întâi suspendată pentru ca apoi suma totală să fie redusă cu 60 %, fiind prevăzută plata eșalonată a acesteia.
- 7 Dispoziții parțial similare fuseseră introduse prin articolul 9 alineatul 17 din Legea nr. 289 din 27 decembrie 2002 în ceea ce privește persoanele afectate de cutremurul din 1990 din Sicilia.

Prezentare succintă a situației de fapt și a procedurii

- 8 PR, de profesie notar, a solicitat rambursarea sumei de 102 088 de euro cu titlu de TVA achitat pentru perioada cuprinsă între luna aprilie 2009 și luna decembrie 2010, pentru motivul că taxa, a cărei plată a fost inițial suspendată în legătură cu cutremurul din 6 aprilie 2009 care a afectat regiunea Abruzzo, a fost redusă la 40 % din sumele datorate, în temeiul articolului 33 alineatul 28 din Legea nr. 183 din 12 noiembrie 2011. Agenzia delle entrate a respins cererea pentru motivul că această dispoziție exclude rambursarea sumelor deja plătite.
- 9 Acțiunea formulată de contribuabilă împotriva acestui refuz a fost respinsă de Commissione tributaria provinciale (Comisia Fiscală Provincială), care a considerat că reducerea trebuie aplicată sumelor neachitate și nu se referă la plățile deja efectuate.
- 10 Contribuabila a declarat apel la Commissione tributaria regionale (Comisia Fiscală Regională), susținând că situația celor care nu au plătit taxa și care au putut beneficia de o reducere a plății taxei datorate trebuie considerată similară situației celor care, după efectuarea plăților, solicită rambursarea sumelor mai mari plătite, teză conformă cu interpretarea dată de Corte di cassazione (Curtea de Casație) dispoziției analoge prevăzute la articolul 9 alineatul 17 din legge 27 dicembre 2002, n. 289 (Legea nr. 289 din 27 decembrie 2002) privind seismul din 1990 din Sicilia. Agenzia delle entrate a contestat argumentul contribuabilei, întrucât era vorba despre TVA, și a solicitat, în orice caz, suspendarea procedurii până la adoptarea Deciziei C(2012) 7128 final a Comisiei Europene din 17 octombrie 2012 de inițiere a procedurii oficiale de investigare prevăzute la articolul 108 TFUE, care conține un ordin de suspendare a ajutoarelor de stat incompatibile cu dreptul Uniunii.
- 11 Commissione tributaria regionale (Comisia Fiscală Regională) a anulat hotărârea pronunțată în primă instanță, a admis apelul contribuabilei și a declarat nelegal refuzul de rambursare a TVA-ului. Împotriva acestei hotărâri Agenzia delle Entrate a formulat prezentul recurs, împotriva căruia contribuabila a depus un memoriu în apărare.

Principalele argumente ale părților

- 12 **Recurenta, Agenzia delle entrate**, invocă încălcarea articolului 108 alineatul (3) TFUE și a articolului 11 alineatul (1) din Regulamentul nr. 659/1999/CE, în măsura în care Commissione tributaria regionale (Comisia Fiscală Regională), în pofida existenței unui ordin de suspendare a ajutoarelor ilegale acordate de Italia, în contextul cazurilor de ajutor de stat SA.35083 (2012/NN) – Seismul din Abruzzo, a recunoscut unei persoane care desfășoară o activitate economică, în speță profesia liberală de notar, dreptul la rambursarea TVA-ului.

- 13 **Contribuabila, în calitate de intimat**, susține că acest motiv este neîntemeiat, întrucât, în opinia sa, decizia Comisiei Europene nu se aplică în situația din speță care vizează un profesionist care își desfășoară activitatea într-un context local.

Jurisprudența relevantă a Curții de Justiție

- 14 Ordonanța Curții din 15 iulie 2015, Agenzia delle Entrate/Nuova Invincibile (C-82/14, EU:C:2015:510), precum și Hotărârea din 17 iulie 2008, Comisia/Italia (C-132/06, EU:C:2008:412), referitoare la articolele 8 și 9 din Legea nr. 289 din 2002, sunt deosebit de relevante.
- 15 În ordonanța menționată anterior, Curtea de Justiție, după ce a precizat că „sistemul deducerilor a fost instituit pentru a asigura neutralitatea TVA-ului [...], acest sistem având scopul de a degreva în întregime persoana impozabilă de sarcina TVA-ului datorat sau achitat în cadrul tuturor activităților sale economice. Sistemul comun al TVA-ului garantează astfel neutralitatea impozitării în privința tuturor activităților economice”, a arătat că „măsura instituită prin articolul 9 alineatul 17 din Legea nr. 289/2002 are ca efect, pe de o parte, nu de a reduce, în ceea ce privește TVA-ul, sarcina fiscală a persoanelor impozabile, ci de a permite anumitor persoane impozabile să rețină sau să colecteze sumele plătite de consumatorul final și datorate administrației fiscale” și, pe de altă parte, implică „o diferență de tratament contrară principiului neutralității fiscale, în măsura în care această dispoziție permite anumitor persoane impozabile vizate de această dispoziție și în temeiul reducerii TVA-ului datorat în mod normal — reducere prevăzută de aceeași dispoziție — să păstreze sau să rețină cea mai mare parte a valorii TVA-ului încasat pentru livrările de bunuri și prestările de servicii, în timp ce alte persoane impozabile pe teritoriul italian trebuie să plătească întreaga valoare a TVA-ului datorat în mod normal administrației fiscale, pe baza unor asemenea operațiuni”.

Prezentare succintă a motivării trimiterii preliminare

- 16 Instanța de trimitere arată că două elemente sunt relevante pentru examinarea recursului:
- a) în cursul procedurii a fost adoptată decizia finală C(2012) 7128 *final* a Comisiei Europene din 17 octombrie 2012.
  - b) cererea de rambursare se referă la TVA.
- 17 În ceea ce privește primul element, instanța de trimitere arată că incompatibilitatea măsurilor prin care statul membru renunță la aplicarea corectă și/sau la colectarea TVA-ului datorat trebuie invocată din oficiu, independent de deducerile specifice de către părți, întrucât principiul efectivității prevăzut la articolul 10 din Tratatul CE implică o obligație a instanței naționale de a aplica din oficiu dreptul Uniunii. În speță, prin Decizia C(2015) 5549 *final* din 14 august 2015 (pe care instanța

națională trebuie să o pună în aplicare, inclusiv prin înlăturarea aplicării unor norme contradictorii), Comisia a declarat la articolul 1 că „*Schemele de ajutoare de stat [...] prin care se reduce cuantumul impozitelor și al contribuțiilor datorate de întreprinderile din zonele afectate de calamități naturale din Italia începând cu 1990 și care au fost puse în aplicare în mod ilegal de către Italia, încălcând articolul 108 alineatul (3) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, sunt incompatibile cu piața internă*”.

- 18 Potrivit instanței de trimitere, articolul 33 alineatul 28 din Legea nr. 183 din 2011 pune în aplicare un mecanism identic cu cel deja introdus prin articolul 9 alineatul 17 din Legea nr. 289 din 2002, întrucât, precum în cazul acestei din urmă dispoziții, „*suma datorată pentru fiecare taxă sau contribuție [...] vizată de măsura de suspendare, după deducerea plăților deja efectuate, se reduce la 40 %*”, prevăzând astfel o reducere cu 60 % a sumelor datorate.
- 19 Acordarea reducerii fiscale apare ca fiind de natură, în primul rând, să aibă efectul nu de a reduce, în ceea ce privește TVA-ul, sarcina fiscală a persoanelor impozabile, ci de a permite unora dintre acestea să păstreze sau să rețină sume deja plătite de consumatorul final și datorate administrației fiscale: cu alte cuvinte, dispoziția permite în cele din urmă ca anumitor persoane să le fie rambursată o sumă care, în realitate, a fost deja plătită de alte persoane, și anume consumatorii finali, pentru care posibilitatea ca, la rândul lor, să solicite profesionistului rambursarea sumelor plătite este pur ipotetică.
- 20 În ceea ce privește cel de al doilea element, dispoziția pare să dea naștere unei inegalități de tratament, încălcând în mod direct principiul neutralității fiscale, întrucât permite anumitor persoane impozabile să păstreze și să rețină o proporție foarte importantă (60 %) din cuantumul TVA-ului încasat pentru livrările de bunuri și prestările de servicii, spre deosebire de alte persoane impozabile din Italia care, în schimb, trebuie să plătească integral TVA-ul pentru același tip de operațiuni.
- 21 Contribuabila a subliniat că noua dispoziție, spre deosebire de dispoziția din 2002, nu se opune constatării de către Agenzia delle entrate a faptului că reducerea este de numai 60 % (față de 90 %, prevăzută de norma din 2002) și că domeniul de aplicare teritorial este mai limitat, concluzionând că principiile stabilite de Curtea de Justiție în Ordonanța Agenzia delle Entrate/Nuova Invincibile s.r.l. nu se aplică situației din speță.
- 22 În opinia instanței de trimitere, nici reducerea, nici delimitarea teritorială nu par să fie elemente semnificative, la fel cum este lipsit de relevanță faptul că actul de constatare nu este prescris, fără a fi adusă atingere cuantumului sumelor reduse. Prin urmare, această dispoziție pare să constituie o încălcare nejustificată a principiului neutralității TVA-ului.
- 23 Cu toate acestea, instanța de trimitere, având în vedere că este vorba de o dispoziție care nu a fost niciodată examinată în mod explicit de către Curtea de

Justiție, consideră necesar, având în vedere observațiile părții, să sesizeze Curtea de Justiție cu întrebarea legată de compatibilitatea articolului 33 alineatul 28 din Legea nr. 183/2011 în lumina jurisprudenței menționate anterior.

DOCUMENT DE LUCRU